

IT'S NOT EASY TO LIVE
UNDER ALL THIS HAIR -
On the Works + Thoughts of
KRISTINA BENJOCKI

Tijdens de eindexamenexpositie op de Gerrit Rietveldacademie loop ik langs een jonge vrouw, Kristina Benjocki - 1984 die mij vermoeid aankijkt. Haar mond zit volgepropt met haar. Ze lijkt haar eigen staart te willen opeten. Ondertussen probeert ze me iets te vertellen. Ze zingt telkens hetzelfde liedje in een onverstanebare taal. Hou toch op. Straks stik je nog, denk ik. Kokhalzend verdwijnt ze even later uit beeld. Bij het weggaan valt mijn oog op een houten wand. Het staat met zijn rug tegen de muur. Tussen de nauwe spleet, die wand van de muur scheidt – op een zijden sjaaltje - ligt een handvol kapotgeschoten kogelhulzen.

Marvin Gaye fluistert. – Oh, what's going on. What's going on.. Ya, what's going on..

Ondertussen begint Kristina aan haar tweede exercitie op het witte doek. Dit keer kijkt ze me aan met een heldere, scherpe blik. Een lichtblonde opgerolde vlecht plakt tegen haar voorhoofd aan. Een lokaal minipruikje. Zachtjes begint ze te draaien als een bromtol. In stilte spint ze steeds sneller om haar eigen as. Minutenlang. Haar blik wordt onscherp. Ze hijgt en oogt uitgeput, wanneer ze me nog een laatste blik toewerpt. Ik voel me bewierookt. Haar raadselachtige rituelen blijven rondspoken in mijn hoofd.

Allerlei herinneringen en gedachten overvallen me. Ik vlieg van de ene naar de andere:

- Ik denk aan mijn natuurkundeleraar Meneer Ferel,

die mij het begrip centrifugale kracht illustreerde aan de hand van een ronddraaiende emmer met water.
- Ik denk aan de ontelbare keren dat ik mezelf als kind duizelig draaide totdat ik op de grond viel en sterretjes zag.
- Ik denk aan de Teletijdmachine van Professor Barabas en die van H.G. Wells.
- Ik denk aan hoe het geweest moet zijn voor Kristina Benjocki om op te groeien in het voormalige Joegoslavië. Een land waar ik vroeger op vakantie ging en daarna uiteenviel in ontelbare scherven.

- It's Not Easy To Live Under All This Hair - vertelt Kristina me bij binnenkomst in Café De Blaffende Vis. Het is een warme dag en ze weet zich niet goed raad met die warme deken die op haar hoofd wortelt. Ik glimlach en vraag wat ze wil drinken.

Y: In je eindexamenwerk speelt je haar een prominente rol.

K: Eigenlijk gaat het me niet zozeer om het haar, de paardenstaart zelf, maar om de associaties die het oproept. Ik gebruik mijn vlecht als een hulpmiddel of aanknopingspunt om mijn herinneringen en verlangens te repareren en tegelijkertijd te vergeten. De gebruikte kogelhulzen horen daar ook bij. Ik vond ze vlakbij mijn ouderlijk huis in Servië. Zowel mijn eigen kinderhaar als de kogelscherven zijn artefacten uit een beschadigd en verloren tijdperk. Ze horen bij mijn verleden maar ook bij wie ik nu ben. Ze vormen de basis voor mijn werk. Net zoals een schilder begint met een bosje kwasten en tubes verf, zo begin ik te schetsen met persoonlijke souvenirs.

Y: In je videoperformances lijkt je op zoek te gaan naar een tijdloos gewricht waarin alles vloeibaar wordt. Waar schuld en onschuld, leven en dood, bewustzijn en onderbewustzijn samensmelten. Zingen is bij jou gelijk aan overgeven en spinnen gelijk aan flauwvallen.

K: Ik merk dat ik tijdens deze fysieke intensieve performances een haast kinderlijke energie kan losmaken in mezelf die in staat is om dat wat onverenigbaar lijkt een hernieuwde en abstractere betekenis te geven. Ik zweef als het ware rond in mijn eigen relativiteitstheorie. Ken je dat gevoel dat je als kind eindeloos bleef ronddraaien op een pianokruk of dat je geblinddoekt op de tast door het huis liep? Of dat je net voordat je in slaap valt, je lijkt te vallen in

een diep gat? Het is een lekker maar ook een griezelig gevoel. Je hebt even geen controle meer over je handelen. Je valt. In het leven. En in de dood. Het omarmen van Het Grote Vallen maakt me op de een of andere manier minder angstig. Ik weet soms ook niet zo goed hoe het werkt. Ik wil het ook niet allemaal begrijpen. En ook al zou ik wel alles willen weten, dat lukt toch niet. En wat schiet je ermee op? Je kunt niet echt begrijpen waarom sommige dingen gebeuren. Kunst is voor mij een magisch universum. Ik kan er eindeloos in ronddwalen.

Y: Een troostrijke gedachte, lijkt me.

K: Kunst heeft me gered. Het was mijn nooduitgang. Ik herinner me mijn toelatingsdagen op de kunstacademie van Belgrado. Terwijl ik binnen mijn examens aflegde in tekenen vielen buiten de bommen uit de lucht. Er waren zware gevechten gaande. Het lijkt wellicht tegenstrijdig om te gaan tekenen terwijl er buiten doden vallen. Maar ik denk dat het omgekeerde waar is. Het was het beste medicijn om het verdriet, de onmacht en het onbegrip over de wandaden die mensen elkaar aandoen draaglijk te maken. In mijn werk ga ik niet op zoek naar een happy end, waarin de menselijke tekortkomingen worden gladgestreken. Hierin ben ik niet geïnteresseerd. Nee. Zeker niet. Het is veel spannender om te onderzoeken of je een vorm kunt vinden, die waarachtig is. Waar angst, lef, schoonheid en agressie op hetzelfde moment in en naast elkaar bestaan. Je kunt ze niet van elkaar loskoppelen, ook al

willen we dat soms graag. Juist het feit dat we imperfect zijn, maakt ons echt.

Y: Ik las laatst het gedicht The Munich Mannequins van Sylvia Plath. Daarin staat een regel, die me nu te binnenschiet:

Perfection is Terrible – It Cannot Have Children.

K: .....she's right...

- Article was published in Mister Motley Art Magazine - 2009